

Михайло Лазаревський 20 лютого 1858 року писав: “Сегодня графиня прислала ко мне Сераковского, чтобы я с Овсянниковым немедленно приехал к ней. Овсянникова я не застал в квартире, и был у нее один, а к Овсянникову сейчас послал письмо, что графиня ждет нас обоих непременно послезавтра” /4,136/.

О третій годині дня 8 березня 1858 року Шевченко залишив Нижній Новгород і кіньми виїхав до Москви, де побував у друзів і знайомих, а з Москви поїздом прибув до Петербурга.

Отже, аналізуючи факти про дружні стосунки між Шевченком і Овсянниковим, можна прийти до висновку, що Шевченко в особі Овсянникова зустрів не тільки земляка, а й прекрасного, доброго і широго друга, з яким довелося разом жити і ділити шматок хліба.

1. Анісов В., Серeda Є. Літопис життя і творчості Шевченка. – К., 1976.
2. Жур П. Труди і дні Кобзаря. – К., 2003.
3. Записки або Журнал Тараса Григоровича Шевченка // Кобзар Тараса Шевченка. – Т. 3. – Львів, 1895.
4. Листи до Т.Г.Шевченка. – К., 1962.
5. Спогади про Т.Г.Шевченка. – К., 1982.
6. Шевченко Т.Г. Повне зібрання творів у шести томах. – Т. 5. – К., 1964.
7. Шевченко Т.Г. Повне зібрання творів у шести томах. – Т. 6. – К., 1964.

«ПСЕВДОДРУЗІ ПЕРЕКЛАДАЧА» У НАУКОВО-ТЕХНІЧНИХ ТА ПУБЛІЦИСТИЧНИХ ТЕКСТАХ: СПЕЦИФІКА ПЕРЕКЛАДУ ІНТЕРНАЦІОНАЛЬНИХ ТА ПСЕВДОІНТЕРНАЦІОНАЛЬНИХ СЛІВ

Викладач Зуєнко ТМ., студ. Циганок О., Р. Джаманкулов Р.,
КЮмДУ

На сучасного етапі переклад англійських текстів науково-технічного стилю ставить перед фахівцем додаткові завдання. Вивчення типів інтернаціоналізмів в текстах такого напрямку є характерною рисою і вимагає комплексного підходу до проблеми, яка полягає у всебічному вивченні властивостей останніх та специфіки їх перекладу на українську мову. Такий підхід витікає з суто виняткової

структури англійських текстів науково-технічного змісту, які відрізняються своєю конструктивною складністю.

Метою роботи є виявлення способів перекладу українською мовою англійських інтернаціональних і псевдоінтернаціональних слів у науково-технічних та публіцистичних текстах.

Відповідно до мети роботи вирішувались такі завдання:

- огляд потоку текстів науково-технічного та публіцистичного стилю і вибір англійських інтернаціональних і псевдоінтернаціональних слів, які нас цікавлять;
- класифікація інтернаціоналізмів в англійській мові;
- аналіз способів перекладу українською мовою англійських інтернаціоналізмів та псевдоінтернаціоналізмів у науково-технічних та публіцистичних текстах.

Інтернаціоналізми або інтернаціональні слова - це слова або вислови, які належать до спільного за виникненням фонду ряду мов, близьких за походженням або подібних за своїм культурним розвитком. Вони звичайно або запозичені безпосередньо з якогось джерела, або через іншу мову.

Інтернаціональні слова, які повністю збігаються за значенням, зустрічаються досить рідко. Тим часом асоційовані та ототожнювані (завдяки схожості в плані виразу) у двох мовах слова, в плані змісту або за вживанням не повністю відповідають або навіть повністю не відповідають один одному. Саме тому слова такого типу отримали у французькому мовознавстві назву *faux amis du traducteur* - "помилкових друзів перекладача".

З точки зору перекладача ці слова можна умовно розділити на три групи, а саме: власне інтернаціоналізми, псевдоінтернаціоналізми, «фальшиві друзі перекладача».

Власне інтернаціоналізми - це слова, які мають одне і те ж значення у мовах оригіналу та перекладу, наприклад:

Microchip - м ікрочіп

Microscope - м ікроскоп

Ці слова співпадають як за формою, так і за значенням і в мові перекладу існують еквіваленти для їх перекладу. Враховуючи це, переклад власне інтернаціоналізмів не створює для перекладача ніяких труднощів.

Друга група - так звані псевдоінтернаціоналізми - в українській мові мають:

1. зовсім інше значення, ніж в інших мовах;
2. вужче значення;
3. ширше значення.

Передача слів другої групи викликає певні труднощі. Перекладач, природно, згадує, перш за все, однокорінне слово, яке, однак, в українській мові має інше значення.

Слова цієї групи є особливо небезпечними для перекладача, оскільки вони є інтернаціональними тільки в одному із своїх значень. До них відносяться багато слів, які означають професію, рід занять.

Псевдоінтернаціональні слова другої і третьої груп часто бувають нездоланною проблемою для недосвідчених перекладачів. Недарма їх називають "удавані або фальшиві друзі перекладача" (translator's false friends). Зустрічаючись з ними, перекладач мимоволі згадує етимологічно тотожне українське слово і забуває, що його значення та вживання не співпадають із значенням та вживанням відповідного англійського слова. З проблемою "удаваних друзів перекладача" зустрічаються не лише початкуючі, але й досвідчені перекладачі.

"Помилкові друзі перекладача", що історично склалися, є результатом взаємовпливу мов, в окремих випадках можуть виникати в результаті випадкових збігів, а в споріднених мовах, особливо близькоспоріднених, ґрунтуються на споріднених словах, висхідних до загальних прототипів у мові-основі. Їх загальна кількість і роль кожного з можливих джерел в їх утворенні опиняються різними для кожної конкретної пари мов, визначаючись генетичними й історичними зв'язками мов.

"Помилкові друзі перекладача" вводять в оману не тільки перекладачів, що починають, а й досвідчених майстрів. При перекладі з рідної мови на інозему проблема "помилкових друзів перекладача" набуває особливого переломлення.

Однозначний смисловий зв'язок одного слова з іншим утворюється не тільки при оперуванні лексикою, що належить до категорії "помилкових друзів перекладача".

Другою причиною неадекватного перекладу (особливо з української мови на англійську) є недосконалість (щодо повноти розкриття значень) українсько-англійських словників. Певною мірою пов'язана з цим питанням проблема паронімів. Пароніми – це однокореневі слова з частковою звуковою і структурною схожістю.

Причини таких помилок криються, як ми бачимо, не в іншомовному тексті, а в слабкій мовній орієнтації студента. На завершення можна сказати, що існують різні труднощі з якими доводиться стикатися студентам при перекладі текстів, зокрема професійної спрямованості, і різні чинники, які впливають на якість і адекватність перекладу.

Проте можна сказати, що оптимального варіанта перекладу інтернаціоналізмів не існує: у кожному тексті зустрічаються як "помилкові друзі перекладача", так і слова, що вимагають дослівного перекладу.

Англійські загальнонаукові інтернаціоналізми набувають в науково-технічних текстах певну якісну специфіку. Вони збагачуються зв'язками, створюють нові словосполучення і часто потребують нових еквівалентів перекладу, яких немає у словнику. Це спричиняє труднощі при перекладі. Необхідно враховувати таку специфіку і уникати помилок перекладу. Таким чином, для адекватного перекладу необхідно знати закономірності і способи перекладу інтернаціональних слів.

Вибір того чи іншого способу або прийому перекладу залежить від багатьох факторів. А саме, характеру тексту, що перекладається, аудиторії споживача продукції, особливості психології перекладача, а також його прихильність певній літературній традиції. Все залежить від кожного конкретного випадка.

«ОСІННІ КАРНАВАЛИ» У ТВОРЧОСТІ ЛІНИ КОСТЕНКО Й КОНОТОПСЬКОГО ХУДОЖНИКА ВОЛОДИМИРА БОРОШНЄВА

Учитель Журавель Л.В., Конотопська гімназія

У повсякденному житті люди майже не помічають краси світу, миттєвих змін природи. Їм здається, що це звичайне, ординарне... І тут з'являється митець - і схоплює цю красу, і показує нам. Хіба не аргумент - "Осінні карнавали" в поетичній творчості Ліни Костенко і в живописі конотопського художника Володимира Борошнєва?

Ліна Костенко - один із тих митців, для яких тема природи завжди на чільному місці. У збірці "Вибране" (1989) є розділ з поетичною назвою "Осінні карнавали". Він містить кілька мотивів, які вирівнюються в структурі поетичного тексту. Найперше - це мотив філософського осмислення буття людини в просторі й часі.

***

*Вдень ще літо, а надвечір - осінь.
В склепі ночі похорон тепла. (с.329)*

***

*Я прощаюся з літом. І воно мені каже "Прощай!"
І хитає над шляхом порожні гнізда грачині.*